

ὄψιν, πάντα δὲ τὰ μεγάλα ἔργα ἄτινα κλείζουσι τὴν πόλιν ταύτην ὀφείλονται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ κ. Μαρασλή. Ἡ θαυμάσια ὁδοστρωσία, τὰ ὕδατα, ὁ φωτισμός, τὰ θαυμάσια βουλευτάρια, τὸ θέατρον, οἱ κήποι εἶνε ἔργα συνδεόμενα ἀναποσπάστως μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μαρασλή. Οὐ μόνον δὲ ὡς Δήμαρχος εἰργάσθη κατ' ἐξοχὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἀτομικῆς περιουσίας του ἀπειρα ἐδαπάνησε καὶ ἐπροίκισε τὴν πόλιν δι' ὠραιότατων ἰδρυμάτων, ἐξ ὧν πρωτεύουσαν θέσιν κατέχει ἡ δημοτικὴ βιβλιοθήκη.

Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας ἀπὸ ἐτῶν εἶνε ἡ ψυχὴ αὐτῆς, ὑποθάλπων τὸν πατριωτισμὸν τῶν ἐγκατεστημένων ἐκεῖ ἐλλήνων, ἐρχόμενος πάντοτε ἀρωγὸς εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς παροικίας. Οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες διαφόρως δρώντες παρὰ τῷ ἐν Ρωσίᾳ Ἑλληνισμῷ, ἀποτελοῦσιν οὕτως εἰπεῖν τὰς κορυφὰς τῶν παροικιῶν τούτων καὶ ἐκπροσωποῦσι τοὺς ἐν Ρωσίᾳ Ἕλληνας, ὡς παρουσιάζονται οὗτοι ὑπὸ τὰς δύο διαφόρους αὐτῶν φάσεις. Πέριξ τῶν δύο τούτων κέντρων εἰς εὐρύτατον, εἰς ἀπέραντον κύκλον μυριάδες Ἑλλήνων ἐργάζονται καὶ βιοπαλαίου. Πτωχοὶ ἀπερχόμενοι τῆς πατρίδος των θὰ εὐρωσιν ἔργον καὶ βαθμηδὸν ἀποκαθίστανται πλούσιοι καὶ ἰσχυροὶ ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ. Ἴσως ἔνεκεν τοῦ κλίματος καὶ ἔνεκεν τοῦ πολιτεύματος ὑπ' ὃ βιοῦσι δὲν ἐκδηλοῦται ζωηρῶς ἀλλ' ἐπιπολαιῶς ὁ πατριωτισμὸς τῶν ἐν Ρωσίᾳ Ἑλλήνων, ἀλλὰ οὐδεμίαν ὑπάρχει ἀντίρρησης ὅτι κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ θετικώτερον σκέπτονται καὶ θετικώτερον ἐργάζονται οἱ Ἕλληνες. Παρ' αὐτοῖς λειτουργοῦσι περισσότερον αἱ ἴνες τοῦ ἐγκεφάλου ἢ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας· ἡ διαφορὰ ὅμως αὕτη δὲν ἐπηρεάζει οὐδὲν τὴν θερμότητα τῆς φιλοπατρίας οὐδὲ χαλαροῖ τοὺς δεσμοὺς πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ ἄποικοι οὗτοι δὲν εὐρίσκονται μόνον εἰς ἐπικοινωνίαν διὰ τοῦ ἐμπορίου ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ πνεύματος, μετὰ προθυμίας παρακολουθοῦντες τὴν γενομένην φιλολογικὴν κίνησιν ἐν Ἑλλάδι, ὅσον ἐν οὐδενὶ κέντρῳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Μεταξὺ τῶν ἐμπόρων ἐκείνων τοὺς ὁποίους φαντάζεται τις ὅτι οὐδὲν ἕτερον σκέπτονται ἢ τὸν σίτον καὶ τὰ συναλλάγματα των, ὑπάρχουσι ἄνδρες πεπαιδευμένοι, λόγιοι, καλλιτέχναι καὶ ἐπιστήμονες, οἵτινες ἠδύνατο νὰ διαπρέψωσιν ἐν ἐτέρῳ κυρίως κύκλῳ ἢ ἐν τῷ ἐμπορίῳ. Ἐγνώρισα πλείστους τούτων, πολλάκις δὲ μὲ ἐξέπληξεν ἡ βαθύνοια καὶ αἱ φιλολογικαὶ γνώσεις αὐτῶν, καὶ οὐχὶ σπανίως ἠσθάνθην ὑγκαινομένους τοὺς ὀφθαλμοὺς μου, ἀκούων μετριόφρονα ἔμπορον ν' ἀπαγγέλλῃ στίχους τοὺς ὁποίους θὰ ἐξήλεον καὶ αὐτοί, οἵτινες σήμερον θεωροῦνται οἱ μᾶλλον εὐστομοὶ τῶν ποιητῶν μας. Ἀποσυρθεῖς τοῦ ἐμπορίου ζῆ ἐν Ὁδησσῷ ὁ κ. Παναγιώτης Δουρδούφης, ὅστις ἠδύνατο νὰ εἶνε ἐν τῶν ἐγκαλλωπισμάτων τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, θὰ ἦσαν δ' εὐτυχεῖς πλείστοι τῶν διαπρεπόντων ἐπὶ παιδείᾳ καὶ πνεύματι Ἀθηναίων, ἂν ἠδύνατο νὰ παρακολουθῆσιν ἕτερον τρόφιμον ἄλλοτε τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἀποθανόντα ἐν Ταϊγανίῳ, τὸν Ἀριστείδην Ταρλᾶν. Ἀνέφερα ἀπλῶς δύο ὀνόματα, ἀλλ'

ἠδύνατο νὰ σημειώσω πολλὰ ἐνταῦθα ἀνδρῶν, οἵτινες ἐκτραπέντες τοῦ σταδίου εἰς ὃ τοὺς προώρισεν ἡ φύσις ἄλλως ἔδρασαν ἐν τῇ ζῆνῃ.

Τὸ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐμπόριον κατέστρεψε πλείστας δυνάμεις, αἵτινες ἠδύνατο ν' ἀποθῶσι πολυτρόπως χρήσιμοι εἰς τὴν ἐθνικὴν πρόοδον. Οὗτοι ἀτομικῶς μόνον ἠδικήθησαν ἐκτραπόντες τοῦ ἀληθοῦς προορισμοῦ αὐτῶν, συνετέλεσαν ὅμως ὅπως ἀνυψώθωσιν αἱ Ἑλληνικαὶ παροικίαι καὶ καταστῶσιν αὐταὶ δυνάμεις τοῦ ὅλου Ἑλληνισμοῦ. Ἴσως ἔνεκεν κυβερνητικῆς ἀβουλίας αἱ δυνάμεις αὐταὶ δὲν ἐξέπληρωσαν πᾶν ὅ, τι ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσωσι καὶ δὲν ἐράνησαν χρήσιμοι ὅσον καὶ ὅπως ἔδει. Τοῦτο δὲν ἀποκλείει ὅμως τὸ μέλλον· αὐταὶ αἱ ἴδιαι παροικίαι κατανοοῦσι τὴν ἔλλειψιν ταύτην, δὲν ἔχομεν δὲ οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν αἱ Ἑλληνικαὶ ἐν Ρωσίᾳ παροικίαι θ' ἀποθῶσι παντοίως ὠφέλιμοι εἰς τὴν μητρόπολιν των. Πρὸς τοῦτο οὐδὲν ἕτερον ἀπαιτεῖται ἢ μικρὰ ἐνέργεια ἐντεῦθεν, ἡ ἐνέργεια δ' αὕτη δὲν πιστεύομεν ὅτι θὲλῃ λείπει.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Α. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΣΤΕΦΑ

«Νὰ μου κάμετε τὴ χάρι νὰν τῆ λησμονήσετε πηλειὸ ἐφτούνη τὴν ἱστορίαν», ἔλεγεν εἰς τὸ σπῆτι ὁ Γιακουμάκης, «γιατὶ ὅσῳ ζῶ δὲν θὰ γίνῃ τέτοια ἀτιμία. Μὴ μου ἀναφέρετε ἄλλη βολὰ γιὰ Τόνη καὶ Ξετόνη, γιατί θὰ κάμω πράγματα μεγάλα ἐδῶ μέσα.

— Τόρα πηλειὸ ποῦ μᾶς ἀκουσε ὁ κόσμος, Γιακουμάκη μου, καὶ ἤρθαν πατέρας καὶ γιοῦς στὰ σφαγεία, μπορούμε, μὰ μπορούμε νὰ κάμουμε καὶ ἄλλοιῶς;» παρετήρει κλαυθμηρὰ ἡ Γιακουμάκαινα.

«Ἐγὼ μπορῶ!» ἔβρυχάτο ὁ γέρον «ὅποιος δὲν μπορεῖ, νὰ κοπιᾷ καλιὰ του ἀπὸ τὸ σπῆτι μου!

— Μαγάρι, μαγάρι, γιῆ μου, νὰ μόρεια νὰ φύγω ἀπὸ δῶ μέσα. Ἄς εἶχα τσοὶ γιουὺς μου κ' ἐγὼ ἢ κακομοῖρα καὶ τᾶβλετες ἂν δὲν θᾶκανα ἐκεῖνο πῶπρεπε γιὰ τὴν τιμὴ καὶ τὴν ἡσυχία τοῦ σπιτιοῦ. Ὅχι ποῦ ἀντιστέκεσαι χωρὶς αἰτία καὶ ἀφορμή, τὸσον καιρὸ, ἔτσι ἀπὸ ἱμπένιο πῶς δὲν ἠθέλαμε τὸ γιὸ τοῦ Κατσουρέλα σου. Σὲ ξέρω ἐγὼ τί κακὸς ἄνθρωπος εἶσαι. . . νὰ μὰ ὅ, τι πιστεύω. . . ὅ, τι μᾶς κάνεις καὶ μας πιλατεύεις θὰν τα λάβῃς ἀπὸ τὸ Θεό. . . νὰί, νὰί!

— Νέκρα καὶ ξερομαραῆλα νὰ σε φάῃ!» ἐμουρμούριζεν ὁ Γιακουμάκης, ὅσκις δὲν διέκοπτε δι' ὕρου ἐπιβλητικῷ τῆς γραχίας τὴ φαρωμάρα καὶ ἠδύδακε νὰ τὴν ἀνέχεται, κύπτων πρὸ τοῦ ἐπίπλου του εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον καὶ ἀνασκαλεύων ἐπὶ ὥρας πολλὰς τὰ συρτάρια του καὶ τὰς θήκας καὶ τὰς θέσεις, ὡς ἂν ἐξῆτει κάτι, τὸ ὁποῖον δὲν εὐρίσκειν. Αἱ παρηχητικαὶ κατᾶραι ἦσαν συνήθεις τότε εἰς τὸ τόμα του· ὀχειὰ ἀπῆντα εἰς τὸ ὄχι τῆς γραχίας, σέορα εἰς τὸ ναί, θηλειὰ καὶ κόμπος εἰς τὸ ἔτσι θέλω καὶ νὰ ξεραθῆς εἰς τὸ δὲν ἠξέυρω!

«Σκαμνός κηλόα, καύμενε, και σ' ἀκούν τὰ παιδιὰ καὶ μαθαίνουνε!» ἀπεκρίνετο ἡ Γιακουμά-
καινα, ὅσκις ἔφθανε μέχρι τῶν ὄτων της κανεὶς
τῶν ψιθύρων αὐτῶν. Ἡ Μαργαρίτα δὲν ἔλεγε πάλιν
τίποτε. Ὁ σεβασμὸς τὸν ὁποῖον συνείθισε νὰ τρέφῃ
πρὸς τὸν πάππον ἄφ' ἐνός, ἐξ ἄλλου δὲ καὶ ποιά τις
περιφρόνησις πρὸς τὴν γερωντικὴν ἄρνησίν του, τὴν
ἐκκίμων νὰ στενάζῃ μόνον, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ μέρος
εἰς τὰς συχνὰς λογοτριβὰς. Καὶ τὴν ἐλύπει μὲν ἡ
ἀπρόοπτος αὕτη περιπέτεια, ἡ ὑπαγορεύουσα βίαια
μέτρα πρὸς σωτηρίαν, πλὴν οὐδέποτε, οὐδ' ἐπὶ μίαν
στιγμὴν ἔχανε τὸ θάρρος της καὶ τὴν ἐλπίδα. Γνω-
ρίζομεν ὅτι πολλὰς προλήψεις δὲν εἶχεν, ἐνώπιον δὲ
τῆς ἰδικῆς της θελήσεως τῆς ἐπιμόνου, ἐθεώρει τὴν
κηδεμονίαν τοῦ πάππου τὸσφ ἀνίσχυρον, ὥστε ἤρκει
νὰ κινήσῃ τὸ μικρὸ της δακτυλάκι, διὰ νὰ ἐλευ-
θερωθῇ.

Ὁ Τόνης ἐξ ἄλλου διήρχετο, ἡ ἐνόμιζεν ὅτι διήρ-
χετο, διότι συχνότερα ἢ δυστυχία εἶνε ὑποκειμενι-
κὴ, τὴν κρισιμωτέραν τῆς ζωῆς του περίοδον. Καὶ
περὶ μὲν τῆς ἀρνήσεως τοῦ πατρὸς του καὶ ἐν γένει
τῆς δυσμενοῦς στάσεως τῆς οἰκογενείας του δὲν τον
ἔμελε καὶ πολὺ, ὡς περὶ πράγματος ἀναγκαίου,
προβλεφθέντος. Μετὰ τὰ πρῶτα νευρικὰ τοῦ πατρὸς
του καὶ τὰς συμβουλὰς τῆς μητρὸς του καὶ τὰς
εἰρωνεῖας τῆς Κίτης, ἐκήρυξεν ἕνα πόλεμον ἀποφα-
σιστικὸν καὶ ἀμειλίκτον. Ἐδήλωσεν ὅτι εἶνε κύριος
νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλῃ καὶ τοῦ δικαίωματος αὐτοῦ θὰ
ἔκαμνεν ἀνυπερθέτως χρῆσιν διὰ νὰ νυμφευθῇ τὴν
Μαργαρίταν, μόλις ἤθελε τύχει τῆς συγκαταθέσεως
τοῦ πάππου της. Ἠρξισε νὰ τρώγῃ ὡσεπιτοπλεῖ-
στον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ νὰ μὴ πηγαίνῃ εἰς τὸ
σπίτι παρὰ τὴν νύκτα, ὅταν ἤθελε νὰ κοιμηθῇ· ἔλε-
γε δὲ ἡ μάλλον ἠπέλειε ὅτι θὰ μετεκομίζετο μόλις
εὕρισκεν οἶκημα κατάλληλον. Ὁμοίως καὶ τὰς οἰ-
κίας τῶν συγγενῶν του — καὶ εἶχεν ἐδῶ πολλούς. —
ἀπέφρευε μετὰ πάσης φροντίδος. Ἡ γλώσσά των,
πολὺ πλέον εἰρωνικὴ καὶ δικαιοδικὴ καὶ πολλὰκις
ὑβριστικὴ, ὅπως ἐνός γέροντος θεῖου τοῦ πατρὸς
του, χωρὶς τὴν ἀγάπην τὴν ὁποῖαν ὑπέκρυπτε τῆς
οἰκογενείας του ἡ γλώσσα, τὸν ἠνώχλει περισσότε-
ρον. Τὸν ἐπειράζαν φανερὰ καὶ ἐξαδέλφοι του. Ἐκα-
μνεν ὅτι ἐλησμονοῦν πάντοτε τὸ ὄνομα τῆς ἐρωμέ-
νης του καὶ τὴν ἐπωνόμαζαν στρεβλωτικῶς Μαργάρω
καὶ Μάγαρο. Τὸν Στέφανον τὸν ἐκάλουν μὲ τὸ παρω-
νύμιον του Τρισάμπελο καὶ τὴν ἐγγονὴν του Τρι-
σαμπελοπούλα. Ἡρώτων τὸν Τόνην ἂν εἰς τὴν
ἄρμα του θὰ προσθέτετε νέα ἐμβλήματα, κανένα
κλωστήριον ἢ καμμίαν ὀδοντάγραν, καὶ ἐάν, ἐκτός
ἀπὸ τὰ καντονιώτικα καὶ τὰ κορακίστικα, ἤξευρεν
ἄλλας γλώσσας ἢ Μαργάρω. Καὶ εἶχε μὲν πολλὰ
καὶ πικρότατα νάπαντήσῃ ὁ Τόνης καὶ νὰ τὰς ἀπο-
στομώσῃ· ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ ἐξωθῇ εἰς τὰ ἄκρα τὰ
πράγματα, οὔτε νὰ λυπήσῃ διὰ σκληρὰς ἀπαντή-
σεως καμμίαν, ἐπαυξάνων οὕτω τὸ κατὰ τῆς Μαρ-
γαρίτας, τῆς μελλούσης ἐξαδέλφης, μῖσος.

Τὴν στάσιν ὁμοῦς τοῦ Γιακουμάκη τὴν ἐσυλλο-
γίζετο πολὺ περισσότερον ὁ Τόνης. Ἐφοβεῖτο μή-
πως χωρὶς αὐτοῦ κανὲν τῶν ὀνείρων του δὲν ἤθελε
πραγματοποιηθῇ. Ἄν πᾶσα μεταπίσεως ἀπόπειρα

ἀπέβαινε, ὅπως ἀπέβη μέχρι τοῦδε εἰς μάτην, —
καὶ ἦτο τὸ πιθανώτερον προκειμένου περὶ τοῦ Για-
κουμάκη, — καὶ ἂν ἡ ζωὴ τοῦ γέροντος παρετεινετο
ἀκόμη ἐπὶ πολὺ (ὅπως ἦτο πάλιν τὸ πιθανώτερον),
τί θὰ ἐγένετο μὲ τὸν ἔρωτά του; Νὰ τὴν πάρῃ καὶ
νὰ φύγουν, ἔστω· ἀλλ' ἐάν ἡ Μαργαρίτα ἤρνεῖτο νὰ
τον ἀκολουθήσῃ; Ἐπειτα διατί ἡ τόση βία καὶ ἡ
σκληρότης; Διατί νὰ μὴ ἔορτασθῇ ἡ χαρὰ των καὶ
νὰ μὴ χαροῦν ὅλοι εἰς αὐτήν; Κρίμα νὰ μὴ εἶνε
ικανὸς νὰ τα διορθώσῃ ὅλα, νὰ τα φέρῃ δεξιᾶ. . .
Ἄλλοι ἄνθρωποι, βρὲ ἀδελφε, ὅπως θέλουν τὰ κά-
μουν· καὶ αὐτὸς τίποτε, δὲν ἦτο ἄξιος διὰ τίποτε!
Δὲν εἶχεν ἐπάνω του πολιτικὴν· δὲν ἤξευρε καμμίαν
πονηρίαν. Ἐκρίνειν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὸν
χαρκατῆρά του καὶ τοὺς μετεχειρίζετο μὲ εἰλικρί-
νειαν. Ἀλλὰ μὲ τὴν εἰλικρίνειαν ἰδοῦ, ὅτι δὲν ἔκαμνε
τίποτε. . . Ἐσχηματίζετο ἐκεῖ ἕνας κόμβος, τὸν
ὁποῖον μὴ ἔχον τὴν ὑπομονὴν νὰ ξεμπερδεύσῃ καὶ
νὰ λύσῃ τεχνικὰ, ἔχον τὸν ἔκοπτεν ἀπότόμως καὶ
βιαίως. Καὶ νὰ ἰδοῦμεν ἂν θὰ ἐπετύγγανε καὶ τὸ
κίνημα αὐτό. . .

*

Μίαν ἐσπέραν ὁ Τόνης, συνοδευόμενος ὅπως συνή-
θως ὑπὸ τοῦ Λούκα, μετέβαινε νὰ ἴδῃ τὴν Μαρ-
γαρίταν. Ἐβαδίζαν ταχεῖς καὶ σιωπηλοὶ ὁ εἰς παρὰ
τὸ πλευρὸν τοῦ ἄλλου. Γλυκὺς ἦτο ὁ καιρὸς καὶ
ἀνωθὲν των ὁ βαθυκύανος οὐρανὸς ἤνοιγε πληθύν
ἀργυρῶν ὀμβάτων. Ἡ ὥρα ὁμοῦς ἦτο προχωρημέ-
νη, τὰ καταστήματα κλειστὰ καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς
ἐβασίλευεν ἐρημία, μόλις φωτιζομένη ὑπὸ τῶν ἀραιῶν
φωτῶν τοῦ πετρελαίου. Περισσότερον ἔλαμπεν ἐδῶ
καὶ ἐκεῖ καμμὶ ἀκοίμητος κανδήλα ἱεροῦ ἐκ τῆς θυ-
ρίδος Νχοῦ βλεπούσης πρὸς τὴν ὁδόν, διότι ἐδῶ οἱ
Νχοὶ δὲν περιφράσσονται διὰ νάρθηκος. Εἰς τὴν
συνοικίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν εἰσῆλθον τότε, ἐπιβραδύ-
ναντες τὸ βῆμα, τὸ σκότος ἐγένετο ἀκόμη πυκνό-
τερον. Ἐν κουρεῖον μόνον ἦτο ἀνοιχτόν, ὅπου ὁ μα-
θητῆς καὶ τινες φίλοι του νεαροὶ διεσκέδαζον μὲ
μίαν κηθάραν δειλὴν, σιγανὴν, νυσταλέαν· καὶ περαι-
τέρω ἔν οἰνοπωλεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁμοῦς εὐθυμὸς ἐξ
ἐργατῶν καθημένων περὶ τὴν γυμνὴν ξυλινὴν τρά-
πεζαν, ἐφ' ἧς ἐβασίλευεν ἡ κανάτα, ἐψαλλον ἐν συμ-
φωνίᾳ :

Στὸ παρεθύρι πούσαι σὺ
Γαρούφαλο δὲν πρέπει,
Ἐσ' εἶσαι τὸ γαρούφαλοσοσο. . .

— Προσκυνῶ τὸ Θεὸ σου, δὲν κάνεις σουρτάνα!

Κι' ὀπῶχει μάτι' ἄς βλέπῃ.

Ἐκεῖ ἐξῶ ἐσταμάτησεν ὁ Λούκας, καθήσας ἐπὶ
τοῦ πάγκου τῆς θύρας καὶ ζητήσας ἕνα καρτεζίνι,
ἐν ᾧ ὁ Τόνης πρὶν τον ἰδοῦν ἐπροχώρησε καὶ εἰσῆλ-
θεν εἰς μίαν ἄλλην στενωπὸν, ὅπου τὸ χαμόσπιτον
τῆς γραίας Σαμουγαινας πού κατεσκευάζε τὴν πού-
δραν. Ἡ θυγάτηρ της Πιπίνα, ἡ γνωστὴ μας μι-
κρά, περιέμενε τὸν νέον, τῷ ἤνοιξε σιγὰ τὴν θύραν
μόλις ἤκουσε τὸ βῆμά του, τὸ πολὺ γνωστόν, καὶ
τον εἰσῆγαγεν. Ὁ οἰκίσκος συνέκειτο ἐξ ἐνός μόνον
θαλάμου εὐρέος, χωρὶς πάτωμα, καὶ μὲ μόνον φῶς
τὴν κανδήλαν, τὴν καίουσαν πρὸ τῶν εἰκονισμάτων
ἀνωθεν τῆς ἀπεράντου κλίνης. Ὅπισθεν τοῦ μεγάλου

έρυθρου παραπετάσματος τῆς Ἰνδιάνης, διαχωρίζον-
τος μικρὸν διαμέρισμα εἰς τὸ βῆθος, διεκρίνετο φῶς
λαμπτήρος ζωηρὸν καὶ αἰ σινικαὶ σκιαὶ μῆς γυναι-
κὸς καὶ ἐνὸς παιδίου, καταγινομένων εἰς ἐργασίαν
πυρετώδη.

«Νὰ μιλήσω τῆς Μαργαρίτας, κάτσε μία στιγ-
μὴ», εἶπεν ἡ Πιπίνα, σπεύδουσα ἔξω εἰς τὴν αὐλήν.

«Καλὴ σπέρ' ἀφέντη κόντε μου!» ἠκούσθη ἀπὸ
μέσα καὶ ἡ γραιῖα Σαμούγαινα, μόλις τὸρ' ἀντιλη-
φθεῖσα τῆς εἰσόδου τοῦ νέου καὶ ἐπεφάνη παρὰ τὸ
ἄνοιγμα τοῦ παραπετάσματος. κρατοῦσα θήκην
χαρτίνην, καὶ γεμάτη ὅλη, χεῖρες, ἐνδύματα, κε-
φαλή, ἀπὸ μίαν λευκὴν κόνην, ὡς χιονισμένη.

«Πῶς; νυχτέρι ἀπόψε;. . . Καλησπέρα!» εἶπεν
ὁ νέος, ἐγειρόμενος καὶ πλησιάζων νὰ ἰδῆ.

«Μὲ συμπαθῆς ποῦ δέ σε πιάνω, γιὰτ' εἶμαι λιγ-
δομένη. . . Ἄ, ναῖσκε! Ἐχομε νὰ δώσουμε κάτι
μπούτρα αὔριο τὴν αὐγὴν, καὶ ἔπρεπε, γλέπεις, νὰ
κάτσουμε νὰν τὰ ἐτοιμάσουμε ἀπὸ ἀπόψε.

— Κοντεύετε τὸ λοιπὸν;

— Ναῖσκε, κάτι λιγὰ ἔχομε ἀκόμα νὰ τρίψου-
με. Τὰ βάνουμε ἔπειτα μέσα τῆ σακκουῖες καὶ ἡ
δουλειὰ ἐφινίρισε. Ἔνταγε!»

Ὁ Τόνης ἔκυψε καὶ ἐπεσκόπησε τὸ διαμέρισμα
τῆς ἐργασίας. Πρώτην φοράν ποῦ ἔβλεπεν οὕτω νὰ
ἐργάζωνται ἄλλας φοράς ποῦ ἔτυχε νὰ περάσῃ ἐκεῖ
εὔρε σκότος καὶ ἡσυχίαν. Εὐκόλος ἦτο καὶ ἀπλὴ ἡ
λευκὴ αὕτη βιομηχανία τοῦ τόπου. Ἄφ' οὐ μέσα
εἰς μεγάλη τεψία ἐψήθη εἰς τὸν φούρνον ἡ γύψος,
ἐρρίφθη μεθ' ὕδατος ἐντὸς τῆς παρακειμένης σκά-
φης, ἐρούσκωσεν, ἐλευκάνθη, ἐζυμώθη καὶ εἰς τε-
μάχια κατόπιν ἐξετέθη ἐπὶ τινὰς ἡμέρας εἰς τὸν
ἥλιον, ὅπως τὴν εἶδομεν ξηραίνουμένην ἐπὶ τῶν τοίχων
τῶν αὐλῶν. Ἐκ τῶν ἐξηραμένων τούτων τεμαχίων,
ἐκ τῶν ὁποίων ὑπῆρχε μεγάλη προμήθεια εἰς τὴν
γωνίαν, ἐλάμβανεν ὁ υἱὸς τῆς Σαμούγαινας, ὁ Γιάν-
νος — νεανίας ἕως δεκαοκταετῆς, πολὺ μελαγχρι-
νὸς καὶ πολὺ ἀψηλός, — καὶ ἐπὶ τραπέζης μεγάλης,
στερεᾶς, ἐκύλιε μεγάλην σφαῖραν σιδηρᾶν, μετα-
βάλλουσαν αὐτὰ μετὰ κρότου εἰς κόνιν λεπτήν. Τὴν
κόνιν αὐτὴν ἡ Σαμούγαινα ἐπερνοῦσε ἀπὸ μίαν δι-
πλὴν κρησάραν, ἐξήρχετο δ' ἐκείθεν λεπτεπίλεπτος,
καθαρὰ καὶ ἐντελής πλέον ἡ ποῦδρα, τὴν ὁποίαν,
βοηθουμένη ὑπὸ τῆς Πιπίνας, ἐνέθετεν ἐντὸς σακκι-
δίων χαρτίνων χρωματιστῶν, ἀρωματίζουσα ἕκ-
στον καὶ δι' ὀλίγου βάμβακος, ἐμβαπτισμένου ἐντὸς
λεβάντας συνήθως. Ἡ σκάφη, ἡ τράπεζα, τὸ γω-
μάτινον δάπεδον, τὰ πάντα ἐκεῖ μέσα λευκά. Ἡ
ἀτμόσφαιρα πλήρης μορίων κόνεως λευκῆς, αἰω-
ρουμένων ὡς πυκνῶν μικροσκοπικῶν νιφάδων εἰς τὸ
φῶς τοῦ λαμπτήρος. Καὶ πόσας ὄψεις, πόσους τρα-
χῆλους θὰ παρέβαλλον ποιηταὶ καὶ ὄνειροπόλοι πρὸς
χιόνα, χάρις εἰς τὴν κόνιν ἐκείνην τὴν λευκὴν! . . .

Εἰς τὴν θέαν ἐκείνην ἀνέπλασεν ἀμέσως ὁ Τόνης
τὸν Σαμούγιαν, ἕνα τύπον πολὺ ιδιόρρυθμον, ὁ
ὁποῖος περιήρχετο τὴν πόλιν μὲ τὸ καλάθιον τοῦ,
γεμάτον ἀπὸ τὰ ποικιλόχρσα ἐκεῖνα, πράσινα, κόκ-
κινα, κίτρινα σακκίδια τῆς ποῦδρας, ὡς δείγματα
οἰκιακῆς βιομηχανίας, ἐν' ἀγρεύσει κανένα πελάτην
μεταξὺ τῶν ξένων, τοὺς ὁποίους κατεδίωκε καὶ

μέχρι τῶν ἀτμοπλοίων. Καὶ ὅσakis μὲν ἡ τύχη τὸν
ἐβοήθει καὶ ἐπετύγχανε καμμίαν καλὴν παραγγε-
λίαν, ὅπως ἀπόψε, ὅλος φαιδρότης ἦτο καὶ γέλως
καὶ μολπή, περιερχόμενος τὰ οἰνοπωλεῖα τῆς γει-
τονίας, ὅπου μέχρι νυκτὸς βαθείας ἀντήχει τὸ ἐρρι-
νον ἀλλὰ τεχνικώτατον πρῖμο του. Ἄλλοίμονον
ὅμως ἂν τον εὔρισκαν κεσάτια καὶ συφορές! Ἐγί-
νετο δὺςθυμος, ἄγριος, ἔδερνε τὰ παιδία του, ὕβριζε
τὴν γυναῖκά του, τοὺς ἄφινε νηστικούς, τοὺς ἐτου-
ράχνευεν. . .

Αὐτὰ τὰ βάσανα ἐξιστοροῦσε τότε εἰς τὸν Τόνην
ἡ γραιῖα Σαμούγαινα, ὅπως πάντοτε ὅσakis τὸν
ἔβλεπε. Τί νὰ κάμη, δὲν ἤξερε τί νὰ κάμη, ἡ κα-
κοροϊζικὴ. . . Καμμία βολὰ (τὸ πιστεύεις κόντε
μου;) τῆς ἔρχονταν νὰ πάη στὴν τσίμα τοῦ πόρ-
του νὰ πέσῃ νὰ πνιγῆ. . . Ἦκουεν ὁ νέος μετ' ἀνυπο-
μονησίας, πλησιάζων ὅλοεν εἰς τὴν θύραν τῆς αὐλῆς
νὰ ἰδῆ διατί ἐβράδυνεν ἡ Μαργαρίτα. . . Ἀλλὰ
μίαν ἐπίφασιν τοῦλάχιστον ἐνδιαφέροντος δὲν ἐδύ-
νατο νὰποφύγῃ καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν καὶ ἐξέ-
πεμπε κατὰ διαλείμματα ἐν χμ! ὀργίλον καὶ ἐπρό-
φερε λέξεις τινὰς καθησυχαστικὰς καὶ παρηγόρους.
Τί διάβολο! τοὺς ἐχρειάζετο ἐκεῖ μέσα τοὺς ἀν-
θρώπους. . . Ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ
βλέπῃ τὴν Μαργαρίταν του κρυφά, τὸ χαμόσπιτον
τῆς Σαμούγαινας ὑπεδείχθη ὡς τὸ φυσικὸν συνεντευ-
κτήριον. Ἐκεῖτο εἰς δρομίσκον παράπλευρον, μα-
κρὰν τῆς οἰκίας Στέφα κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ
συνορευθὸν μετ' αὐτῆς ἐσωτερικῶς διὰ τῶν αὐλῶν.
Ἡ ιδιότης αὕτη ἀποκαθίστα εὐκολωτάτην τὴν συγ-
κοινωνίαν, διότι ὁ τοίχος, ὁ διαχωρίζων τὰς δύο
αὐλάς, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦτο πολὺ χαμηλός, ὑπεστή-
ριζε πρὸς τὸ μέρος τῆς Σαμούγαινας ἕνα ὑψηλὸν
σωρὸν πετρῶν καὶ συντριμμάτων, ὁ ὁποῖος ἐχρησίμευε
κάλλιστα ὡς κλίμαξ. Ἦτο δὲ γενικὴ ἡ τοιαύτη συγ-
κοινωνία διὰ τῶν αὐλῶν ὅλης ἐκείνης τῆς γειτονίας.
Ἐκτὸς τοῦ γειτονικοῦ κήπου, τοῦ ὁποίου οἱ τοῖχοι
ἦσαν ὑψηλότεροι καὶ ἀπετέλουν ἐν τετράγωνον ἀπρο-
σιτώτερον κάπως, τῶν ἄλλων ὅλων ἦσαν χαμηλοὶ
ἢ χαλασμένοι, ἢ ἐνωμένοι διὰ σανίδων, προχείρων
περαμάτων καὶ κλιμάκων. Οὕτω λοιπὸν αἱ οἰκίαι
εἶχον δύο ἐξόδους· μίαν φανεράν πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ
μίαν κρυφίαν πρὸς τὴν γειτονικὴν αὐλήν. Ἐδύνατό
τις νὰ εἰσέλθῃ εἰς μίαν οἰκίαν καὶ νὰ ἐξέλθῃ ἄνευ
πολλοῦ κόπου ἀπὸ ἄλλης, εἰς δρόμον μακροσμέ-
νον καὶ φαινομενικῶς ἄσχετον. Τοῦ προσόντος τού-
του τῆς ἐπαρχιακῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐπωφελοῦντο
τὰ παιδία τῆς γειτονίας διωκόμενα ὑπὸ τῶν γονέων
τῶν ἢ τῶν μαστόρων των, καὶ οἱ φυγόδικοι, σπα-
νωότερον διωκόμενοι ὑπὸ τῶν ἀποσπασμάτων ὁσά-
κις δηλαδὴ τὸ κόμμα των δὲν ἐνέμετο τὴν ἐξουσίαν.
Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι τὸ ἐχρησιμοποίησαν σήμερον καὶ ἄλ-
λου εἶδους ἐγκληματίας. . . Ὁ Τόνης τὰ ἐσχεδιάσε
καὶ ἡ Πιπίνα τὰ διηθύθυνεν ὅλα. Ἄλλως τὸ πρᾶγμα
δὲν ἦτο δύσκολον δι' οὐλοῦ. Ἄμα ἤθελον ἀποκοιμηθῆ
οἱ γέροι τῆς, ἡ Μαργαρίτα ἤμποροῦσε νὰ βγαίῃ
εἰς τὴν ταράτσαν καὶ νὰ λείπῃ κανὲν τέταρτον χωρὶς
νὰ τὴν ἐννοῇ κανεὶς, ἐν ᾧ ἀφ' ἐτέρου ὁ Τόνης ἤμ-
ποροῦσε νὰ εἰσέρχεται κατὰ τὴν νυκτερινὴν ἐρημίαν
τῆς συνοικίας εἰς τὸ σπίτι τῆς Σαμούγαινας, χωρὶς

νά τον βλέπη περιέργων ὄμμα. Τὸ κάτω - κάτω τί εἶχε νά φοβηθῆ ἑραστής ἔχων τοὺς σκοπούς του ; Ὡς πρὸς τὴν γραϊάν Σαμουγίαναν, τότε δὲν ὠμίλει πλέον. Τὴν γλώσσάν της ἐδάμασεν ἡ τιμὴ τὴν ὁποίαν τῇ ἔκκεμεν ὁ κόντες, καταστήσας αὐτὴν κοινῶν τοῦ μυστικοῦ του.

Ἐν τούτοις ὁ νέος ἠμπόρεσε νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν αὐλήν, χωρὶς νὰ διακόψῃ ἀποτόμως τὴν γυναίκα. Ἡ Πιπίνα ἦτο ἀναβίβασμένη ἐπὶ τοῦ σωροῦ τῶν πετρῶν καὶ ἔβλεπεν ἐπάνω πρὸς τὸ δῶμα.

«Ποῦ εἶνε ;» ἠρώτησεν ὁ νέος σιγῶς.

«Τώρα ἔφθασε. Τσῆ φανίστηκε πῶς κάποιος ἐξυπνήσῃ».

Συνήθως ἐκατέβαιναν ἡ Μαργαρίτα. Ἄλλ' ἀπόψε, εἰς μίαν τῶν νεανικῶν ἐκείνων ὀρυῶν, αἱ ὁποῖαι εἶνε ὠραϊαὶ ἴσως ἐπειδὴ εἶνε ἀπερίσκεπτοι, ὁ Τόνης ἀνῆλθε τὴν προχείρον κλίμακα, διεσκίλισε τὸν ὑπερκαίμενον τοῖχον καὶ εὐρέθη ἐπὶ τοῦ δώματος. Ταυτοχρόνως σχεδὸν ἠνοιχθῆ ἡ μικρὰ θύρα τοῦ μαγειρείου καὶ ἐξῆλθε νεᾶνις, τῆς ὁποίας ἐφωσφόριζαν τὰ κατάμυρα μάτια. Ἐτειναν τοὺς βραχίονας, ἐνηγκαλίσθησαν ὁ εἰς τὸν ἄλλον καὶ χωρὶς λέξιν ἀντήλλαξαν πληθὺν φιλημάτων.

«Ἐσὺ ἐδῶ ; . . . ὠμίμενανε !

— Τί ; Ἐγὼ ! δὲν εἶν' ἔτσι καλλίτερα ; Ἐδῶ, ἐδῶ, σοῦτ. Κλείσε τὴν πόρτα . . . Ἐλα, κάθισε ἐδῶ».

Καὶ τὴν ἔσυρεν ἐπὶ ξυλίνου βάρου, ὑπὸ τὸ εὐρὺ γείτον τοῦ μαγειρείου, κάθισμα μικρὸν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μόλις ἐχώρουν καὶ οἱ δύο, ὥστε συνεσπίγησαν πλησίον ἀλλήλων, ὡς ῥιγοῦντες. Καὶ ὅμως ἡ νύξ ἦτο γλυκεῖα καὶ διὰ τοῦ μικροῦ ἀνοίγματος τὰ ῥοῦρα ὄμματα τοῦρανοῦ τοὺς ἔβλεπον μειδιῶντα.

Πλησίον ἐκείνου ἡ Μαργαρίτα δὲν ἐφοβεῖτο. Ἡ πνοὴ του, ἡ ἐκ τῶν εὐρέων, τῶν ἐρωτολήπτων στηθῶν ἐξερχομένη θερμῆ, τὴν ἐνεψύχου, τὴν ἐξωγόνει. Εἰς τὴν ἀγκάλην του ἠσθάνετο ὅτι εὐρίσκετο ἐν ἀσφαλείᾳ, τῆς ὁποίας δὲν ἐζήτηε μεγαλειτέραν. Ἐφόρει ἐν μάλλινον ἐπώμιον, μπελερίαν πλεκτὴν. Τὴν εἶχεν ἀνοίξῃ ὁ Τόνης καὶ ὡς ἔκκλινεν ἐπὶ τῆς κόρης ἔρριψε μίαν τῆς ἄκραν καὶ αὐτὸς περὶ τὸν λαιμόν του. Καὶ ἐν ᾧ διὰ τῆς χειρὸς περιέβαλλεν ἡρέμα τὴν ὀσφύν της, περιέφερε τὰ χεῖλη του ἐπὶ τοῦ προσώπου της καὶ τοῦ λαιμοῦ, κινούμενα εἰς λέξεις τρυφερὰς, εἰς ψιθύρους, ἀπολήγοντας εἰς φίλημα. Ἡ κόρη εἶχε κλείσει τοὺς ὀρθαλμούς τοὺς μακροβλεφάρους καὶ προσεδέχετο τὴν λατρειάν ἐκείνην σιωπηλῆ, ἀκίνητος, παραδεδομένη ὅλη. Οὕτως ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν Τόνην οὐδέποτε ἀντεστάθη, οὐδέποτε ἠρνήθη. Ὅ,τι ἤθελεν. Ἦτο ὁ κύριός της, ὁ ἐξουσιαστής της. Καὶ τὸ ἄνω χεῖλος ἀνυψούτο ἀποκαλύπτον τοὺς λευκοὺς ὀδόντας, ἐν ἐκφράσει τόλμης, πείσματος, ἐπιμονῆς. Πλὴν ὁ ἔρωσ τὴν εἶχε κατανικήσει . . .

Ἀφῆνης ἠνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὸν ἠρώτησεν ἀποτόμως :

«Νά σου πῶ, Τόνη. Ἀλήθεια εἶσαι μασῶνος ;

— Ναι ! γιατί ῥωτᾷς ;» ἀπήντησεν ὁ νέος ἀπλῶς.

«Μά . . . νά σου πῶ, εἶνε κανένα κακὸ αὐτὴ ἡ Μασωνία ;

— Δὲν το πιστεύω» εἶπεν ἐκεῖνος μὲ μειδίαιμα.

«Εἶμαι ἀνόητη» δὲν ἔπρεπε νά σου κάμω τέτοια ἐρώτησι. Τί κακὸ πρᾶγμα μπορεῖ νάνε, ἀφ' οὗ εἶσαι καὶ σὺ μέσα καὶ μοῦ το λές. Ὁ νόμος σήμερα τὴν αὐγὴ μου ἐγίόμισε τὸ κεφάλι μ' ἓνα σωρὸ λόγια.

— Τί ; τί ; τί ; Γιὰ πές μου τα !»

Καὶ μὲ τὴν σιγανὴν τῆς φωνῆς τῷ διηγήθη τὴν σκηναὴν τῆς αὐγῆς, πῶς ἔμαθεν ὁ νόμος τὸ προμερὸν μυστικόν, — ὅτι ὁ τολμῶν νά τῷ ζητῆ εἰς γάμον τὴν ἐγγονὴν του εἶχε γείνει πρὸ τινος μασῶνος ! — καὶ πόσα ὀργίλα καὶ φοβερά ἐξεστόμισε κατὰ τῆς μασωνίας καὶ τοῦ κινήματος. Ἄνθρωπος θρησκίος καὶ ὡς πρὸς τοῦτο πολὺ περιορισμένος τὸ πνεῦμα, ἔκκλινεν ἀπ' ἀρχῆς μάλλον πρὸς τὸ μέρος τῶν πιστευόντων τὰ θρυλήματα, ὅσα ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην προλήψεις θρησκευτικαὶ ἢ κοινωνικαὶ, οὐδέποτε ἐφρόντισε νὰ μάθῃ οὔτε ἤξευρεν ἐπομένως τί κάμουν οἱ μασῶνοι, παρὰ μόνον ὅτι ἐροτάζουσι καὶ τρώγουσι μέχρι διαρρήξεως τὴν ἐσπέραν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἰς τὸ μέγαρόν των, τὸ λάμπρον καὶ κροτοῦν ἐν τῷ σκότει καὶ τῇ ἡρεμίᾳ τῆς ἀποκέντρου στενωποῦ. Διεδίδετο ὅτι ἐπὶ τοῦ δαπέδου εἶχον εἰκόνας τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Ἁγίου, τὰς ὁποίας ὑπεχρεοῦντο νὰ καταπατήσουν οἱ νεοφώτιστοι ! ἀλλὰ περὶ τούτου ὁ Γιακουμάκης μέχρι τινὸς δὲν ἦτο βέβαιος. Τὸ ἐκήρυττεν ὅμως τότε μὲ ὄλην τὴν δύναμιν καὶ ἐφώναζε καὶ το ἠγγυατὸ ἅμα τῷ εἶπον ὡς ἐκ τύχης εἰς τὸ Φαρμακεῖον χθὲς ὅτι καὶ ὁ ἐπίδοξος γαμβρὸς του συγκατηρηθῆμεν μεταξύ τῶν ἀθέων ἐκείνων. Δὲ ντρέπεται τὸ παληόπαϊδο ! νάλλαξοπιστήση καὶ νάχη μούτρα νά γυρεύῃ καὶ νοικοκυροπούλες χριστιανές. Ἀκοῦς ἐκεῖ ὁ ἰνφάμερ, ὁ θεομαίχτης ! . . . Τὰ ἔνοστικὰ του ἐξηγεῖροντο, εὐρίσκε δὲ συγχρόνως καὶ νέον πάτημα νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἄρνησίν του. Μασῶνος, λέει ! Ἐννοιά σου, δὲν δίνει αὐτὸς τὴ γχόνα του τῶν μασῶνωνε, ποῦ ξέρει ἓνα σωρὸ φρικτὰ πρᾶγματα γιὰ δαύτους ! . . . Ἐκυψε δὲ καὶ εἶπε πολλὰ ἀπὸ τὰ φρικτὰ αὐτὰ πρᾶγματα εἰς τὸ οὖς τῆς Γιακουμάκαινας, σκεπασμένον πάντοτε μὲ τὸ λευκὸν μανδήλιον, τὰ ὁποῖα δὲν ἤκουσεν ἡ Μαργαρίτα.

Ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐσχηματίσθησαν εἰς τὸ πνεῦμά της μερικὰ νέφη ἀμφιβολίας, τὰ ὁποῖα ὅμως διέλυσε τότε ὁ Τόνης, σπεύσας νά τῇ εἶπῃ ὅ,τι ἐδύνατο καὶ νά τῇ ἐξηγήσῃ τὸ πρᾶγμα μὲ γλώσσαν εἰλικρινῆ. Ἐπέστη ἡ κόρη ἐντελῶς περὶ τῆς ἀπλοικῆς πλάνης τοῦ πάππου της, — ὁ ἔρωσ ἐβούθησε πολὺ τὴν λογικὴν, — καὶ ἐγέλασαν διὰ πολλὴν ὥραν μαζί μὲ τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μασῶνου.

Καὶ ἐπανέλαβαν τὰ φιλήματα, τὰ ὁποῖα εἶχον διακόψει . . .

[Ἐπετὶ συνέχεια]

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ